

Szakmai gyakorlat beszámoló

**2007-2008. tavaszi félév
(január 13. - május 5.)**

Törökország, Isztambul

Miklós Mariann

Miért éppen Törökország?

A 2006-2007 tavaszi félévét Gentben, Belgiumban töltöttem Erasmusos diákként. Kintlétem alatt sok emberrel összeismerkedtem, de leginkább török barátokra tettem szert. Ebből fakadóan, mikor megláttam az iskola faliújságján a hirdetést, hogy lehet Erasmussal szakmai gyakorlatra menni, nem volt kérdés a hová. Annál inkább a hogyan... egyből kapcsolatba léptem a kinti barátokkal, akik nagyon szívesen segítettek nekem munkahelyet és szállást találni. Ezzel a résszel nem is volt gond. Találtak nekem egy céget, ami kapcsolódik a szakomhoz, felvettem velük a kapcsolatot, megbeszéltük hogy nagyjából mire számíthatok, illetve hogy milyen papírokra van tőlük szükségem. A barátaim szállást is találtak, ez sem volt gond.

A vízummal azonban kicsit meggyűlt a bajom. Néhány nap leforgása alatt rengetegszer jártam meg a Török követség-Tavaszmező utca távot. Ugyanis a követségen nem tudták eldönteni, hogy munkavállalói, vagy tanuló vízumot adjanak... és a munkavállalói vízumra 3 hónap a várakozási idő. Annyi nekem meg nem volt, éppen csak pár napom volt az utazásig.

De hála Dudás Tanárnőnek, és az ő hatékony tárgyalóképességének, sikerült megegyezni és pár nap leforgása alatt megkaptam a vízumomat, ingyen.

Kiutazás

Nagyon sokszor és sokat néztem a lehetőségeket, és mind közül a Malév bizonyult a legjobbnak. Itt nem kell átszállni, 2 óra az út, és Isztambul fő repterére az Atatürkre érkezünk. Az ára viszont nem nevezhető olcsónak, nagyjából 50 ezer Huf körül mozog.

A város

Isztambul hatalmas, többen lakják, mint amennyi Magyarország összlakossága. Különösebben nem írnék a látványosságokról, nevezetességekről, mert Isztambul egy kedvelt turista város és az erre irányuló érdeklődők rengeteg mindent találhatnak az interneten. Inkább az életről és az emberekről írnék, hiszen én az úgynevezett valós életet láttam, éltem meg itt.

Szállás

Egy ismerős lánnyal laktam együtt, egy lakásban. Havonta 250 Eurot kellett érte fizetni. Ez egy teljesen komplett lakás volt, itteni viszonylatban átlagos. Elég sok lakásban megfordultam, és elmondható, hogy mindenhol nagy, tágas nappali van, 2-3 hálószoba, konyha, wc-fürdőszoba. Az árak nagyon különbözőek lehetnek, függ ez attól, hogy hol lakunk (pl. Európában, vagy Ázsiában) és hányan.

Az én szállásom Kadiköyben volt, ami az ázsiai rész egyik nagy centruma. A lakás felszereltsége teljesen komplett volt.

Közlekedés

Ez kicsit kényes kérdés, mert nem feltétlenül egyszerű. Isztambulról tudni kell, hogy mindig dugó van. Ezért a szárazföldi közlekedés nem ajánlatos, persze sokszor nem elkerülhető. Ellenben nagyon sok és jó hajójárat van. Kadiköyből például szinte bárhová el lehetett jutni hajóval, legalább félútig. Azt mondanom sem kell, hogy sokkal élvezetesebb közlekedési mód a hajó, mint a busz.

Rengeteg busz, dolmus (kék kisbusz), taksi (csak sárga), taksi kisbusz (szintén sárga), hajó („seebus” - modern és gyors,

„gemi” -közepesen nagy és közepes sebességű, „motor” -kicsi, de fürge), valamint néhány metró (normál metró, ill. a siklóhoz hasonlatos egymegálló felvonó jellegű földalatti alkalmatosság) és villamos vonala van a városnak. A sok választási lehetőség bizonytalanságot szülhet.

A *hajók* megállója egyértelmű, és általában az is, hogy melyik hová megy. Az indulás időt, valamint az aktuális időt egy kijelzőn lehet leolvasni. Néha több hajó is bent áll a kikötőben, de általában a hajón is fel van tüntetve, hogy merre közlekedik. Ha nincs, érdemes vkitől megkérdezni. A hajók többségén lehet enni és innivalót vásárolni, normál áron. A meleg tea (50 kurus, azaz fél lira, ami kb 65-70 ft-nak felel meg) téli hidegben nagyon jól tud esni... Ha meg jó az idő a szinten nagyon népszerű Simittel szokták etetni a sirályokat, amik tömegesen követik a hajókat. Tehát a hajózás jó. Gyors, biztonságos, dugómentes, és élvezetes. Valamint gyakran közlekednek, ami szintén mellettük szól.

Busszal lehetőség szerint vagy a déli órákban, vagy késő este érdemes utazni, különben szinte 100% a dugó. Sok járat van, kicsit kaotikus is, mivel nem minden megállóban van kirakva hogy milyen buszok állnak meg, és hogy hová mennek. A busz egyik oldalán és elején tábla jelzi a számot, és hogy milyen nagyobb területeket érint a járat. Én általában ez alapján tájékozódtam. Amúgy a buszsofőrök nagyon rendesek, általában mindenkit megvárnak. De elég hajmeresztően csinálják, mert már gurulnak, amikor még szállnak fel rá. De legalább senkit nem hagynak ott. Ha piros lámpát kapnak, vagy nagy a dugó és nem tudnak haladni, bárkit felengednek, bárhol. Leszállás csak a megállóban megszokott, de ha úgy alakul bárhol kinyitják nekünk az ajtót. Felszállás csak elől, leszállás a többi ajtónál.

A másik buszfajta a *dolmus*. Ezek kisbuszok, amiknek csak útvonalai vannak, megállóik nem nagyon, vagy csak hozzávetőlegesen, megszokás alapján. Tehát bárki bárhol fel- illetve leszállhat. Az útvonal a kisbusz elejére van kifüggesztve.

A *villamosokkal* semmi különös nincs, csak annyi, hogy a felszállók nem várják meg a leszállókat, így roppant kellemetlen, amikor egymást taszajtják az emberek.

Van rendes *metróvonal*, illetve van 2 külön elnevezésű metrójárat (mind a kettő taksimnál) a *Finiküle*, és a *Tünel*. Ezeknek csak egy megállója van, kb 3-5 perc a menetidő, és a budapesti síklóhoz hasonlítanak, csak épp a föld alatt. Taksim a dombon helyezkedik el, így oda húzzák fel, vagy eresztik le az embereket.

A *taksi kisbuszok* olyasmik, mint a dolmusok, útvonallal rendelkeznek.

A *taskik* itt mind sárgák, és nem olyan vésszesen drágák. Itt jegyezni meg, hogy az autósoknak a kresz mint olyan nem jelent semmit. A felfestések csak jelzés értékűek, akár csak a piros lámpa is. Mindent dudálással jeleznek. Nem idegességből használják, hanem ezzel indexelnek, előznek stb.

Gyalogosként tehát nem egyszerű a helyzet. De a piros náluk sem számít, mint ahogy a zebra sem. Itt mindenki megy, amikor és ahol jónak érzi. Bármikor képesek lelépni egy autó elé. De általában meg szoktak állni a kocsik, még az út közepén is. Tehát az a szabály, hogy nincs szabály. Fel kell venni a ritmust, és nem szabad félni. Csak a bizonytalanság veszélyes.

Amúgy megjegyezném, hogy az első 3 napban halálfélelmem volt minden átkelésnél, még zöldnél is... de aztán persze én is megszoktam és törököket megszégyenítő módon lavíroztam a kocsik és buszok között.

Az összes kaotikusság ellenére mégis van valami, amittől működik a rendszerük, meghozza meglepően jól és gördülékenyen. És kintlétem alatt nem láttam túl sok balesetet, és nem halottam sok mentőautót sem.

Közlekedési jegyek

A hajókra, buszokra, villamosokra és metrókra használhatunk jetont, ami egy útra 1.30 líra. Jetont lehet venni a hajóállomásokon, vagy a buszon.

Ennél azonban az *akbil* sokkal jobb megoldás. Ez a török bérlet. Ebből van diák, felnőtt stb. Kinézetre egy fém gomb féle. Erre lehet pénzt feltölteni, és minden közlekedési eszközönél be kell dugni a gépbe, ami leszedni a pénzt.

Kadiköy

Én Kadiköyben laktam, ami egy nagyobb központja az anatóliai, vagyis az ázsiai oldalnak. Sokan azt gondolják (isztabuli magyar erasmusosok is, akik az európai oldalon laknak), hogy azért mert ez az ázsiai oldal, sokkal fejletlenebb, veszélyesebb stb.

Mindenkit megnyugtatón, ez nem így van. Teljesen normális, átlagos élet folyik itt. Persze

kérdés, hogy itt mi számít normális, átlagos életnek.

Az utcákon napközben hatalmas az élet. Rengeteg kirakodó árus van, az egész város bazár jellegű. Az üzletek dolgozói is gyakorta a bejárat előtt ücsörögnek, teázgatnak és beszélgetnek az éppen arra járókkal, vagy hangos kiáltásokkal próbálják felhívni a potenciális vásárlók figyelmét.

Megfigyeltem, hogy a lakhelyem környékén, egy háztömbön belül, túlzás nélkül mindent meg lehet szerezni, illetve el lehet intézni (pl. számlák befizetése). Van néhány kínai illetékességű bolt, amikben minden török tradicionális és minden egyéb áru megtalálható a női alsóneműktől a legkülönbözőbb csavarokig, potom áron. Itt nincs olyan, amit ne lehetne fél óra leforgása alatt beszerezni. Alkudozni is könnyen lehet, de az sem kizárt, hogy mellékajándékot adnak. (Vettem egy táskát, és mellé adtak egy kis aprópénz-tartó szütyőt).

Emberek

Az emberek nagyon segítőkészek, minden esetben. Az idősebbek nem beszélnek angolul, viszont néhány nemzetközi mimikával és testbeszéddel, valamint nagyon alap angolszavak használatával szót lehet velük is érteni, és eligazítanak minket. A fiatalabbakra az jellemző, hogy mind tudják és értik az angolt, viszont nem merik használni. Akiknek nem volt alkalma gyakorolni az angolt (és ők vannak többen), nem nagyon akarnak megszólalni.

A török kultúra más, mint az európai, de hamar meg lehet szokni. Nekem az ő életformájuk sokkal jobban tetszett, mint pl. a belgáké. Elmondhatom, hogy kint létem alatt, heti 3-4 alkalommal voltak nálunk vendégek. A maradék napokon meg mi mentünk másokhoz. Itt ez természetes. A baráti társaságok nagyon összetartanak, segítik egymást és sokat vannak együtt. De a vendégeskedés nem úgy zajlik, mint nálunk. Nincs előtte napokig tartó takarítás, nagybevásárlás, meg főzőcskézés. Persze vannak ilyen jellegű vendégségek is, de azok inkább családi összejövetelek.

Ha barátok érkeznek, akkor a legfontosabb és egyetlen szabály a természetesség. Összejönnek, beszélgetnek, ha valaki éhes, kimegy és csinál valamit enni. Ha valakinek dolga támad, vagy fáradt, elvonul. Ha éppen könyvet vagy újságot akarsz olvasni, minden gond nélkül megteheted, nem fognak bunkónak nézni. És általában a vendégek éjszakára is maradnak (főleg a nagy távolságok miatt). Vannak bevezetve köz-ruhák, amik a köz-szekrényben vannak. Amikor a kedves vendég megérkezik, és lazítani akar a menetfelszerelésén, kivesz pár ruhát a szekrényből és átöltözik „otthonkába”. Túlzás nélkül mondom, hogy ugyanazt a melegítőnadrágot, legalább 4-6 emberen láttam. Mikor távozik a vendég, visszateszi a ruhát a szekrénybe. A házigazda meg kimossa néha, ha már szagossá válik... Én úgy vettem észre, hogy mindenki nagyon önálló és a feljük irányuló jóindulattal sosem élnek vissza. Ha valaki nálunk aludt, távozáskor rendet hagyott maga után.

Volt szerencsém családi vendégeskedésbe is belefutni, és azok sem megszokottak az én szememmel. Teljes hétvégeket töltenek együtt, például szombat délutántól vasárnap estig. Ez is az összetartozás jele, illetve szintén nem könnyű egy-egy helyről hazajutni. Hatalmas étkezőseket tartanak, rakit isznak, mulatoznak, másnap meg vásárolgatnak, sétálgatnak.

Étkezés

Én sokszor főztem, de volt hogy utcán ettem. Náluk az étkezdék 99%-a gyorsétkezdé. Nem műkáját adnak, hanem 2 percen belül megcsinálják. Általánosan minden nagyon fűszerezve van, és a húsoknak is nagyon markáns az íze. Az én kedvenc ételém a *dolma midie* volt. Ez tulajdonképpen kagyló, amibe a kagylón kívül még valamilyen rizs is van. Ezt az ételt utcán árulják kis asztalkáról és citromot csavarnak rá. Amúgy nekem nem volt gondom az átállással, jól bírta a gyomrom az ételeiket. Az árak nagyjából az itthoniaknak felelnek meg, mind a boltokban, mind az étkezdékben.

A házi ételek legjavára citromot tesznek és joghurtot esznek hozzá. Ez nem egészen olyan joghurt mint itthon, kicsit tejföl ízű, csak sűrűbb és fél literes edényekben árulják. Ezt azért eszik, mert túl azon, hogy jót tesz a gyomornak, kicsit enyhíti az erős, fűszeres ízeket. Éttermekben általában a tea ingyen van, illetve citromos kendőt adnak a kézre az étkezés után.

Szórakozás

Taksim városrész Isztambul szórakozóhely központja. Ez egy széles sétálóutca, sok üzlettel, szórakozóhelyekkel, étkezdékkel és bazárokkal (amik jól el vannak dugva. Azt hinné az ember, hogy egy kis sétálóutcába fordul be, vagy egy kis üzletbe tér be, és hirtelen kitágul a tér és kiderül, hogy az egy bazársor).

Szóval Taksimban van a legtöbb szórakozóhely, de minden nagyobb kerületben is vannak persze. Törökországban nagyon sok amatőr csapat van, akik mindenféle ismert számot játszanak. Így nagyjából az van, hogy a bárokban játszik egy-egy csapat, és barátok, ismerősök táncolnak rá. Persze elvéve mások is beesnek, de ezek a helyek ritkán telnek meg, mert sok a pub és sok amatőr együttes van. Vannak persze normál, táncos szórakozóhelyek is, de ezek belépősek többnyire (és drágák, csak mint itthon).

Vallás, politika, lányok, fiúk

Isztambul egy szabad város. Vannak vallásosabb negyedei (pl. Fatih), de általánosságban európai szemmel normálisak (divatosan öltöznek, nem büdösek és a használati tárgyaik – pl. telefon - sem ócskák). Persze bizonyos időközönként megszólal a müezzín éneke, de ez is hozzátartozik a város hangulatához. Az utcákon lehet fejkendős, illetve csadort viselő nőket is látni, de nem ez a jellemző. Ugyanúgy jelen vannak rockerek, emosok, plázacicák, mint a fejkendősök is. Senki nem szól meg ha hordod, és akkor sem ha nem. Sokan vallják magukat muszlimnak, de én egyet sem ismertem, aki ténylegesen imádkozott volna napjában többször. Mecsetbe sem járnak. Fatih az a negyed, ahol a legtöbb a fejkendős, csadoros nő. Volt hogy a buszon az anyukám és én voltunk csak fejkendő nélkül, de senkit nem érdekelt. Ezen a helyen a sört is újságpapírba csomagolva adják el, már ha találunk olyan helyet, ahol árulnak alkoholt. A barátaim mind politikai megnyilvánulásnak tartják a fejkendőt és nem pedig vallási jelképnek. Azt mondják, ez csak pár éve jött használatba, és a fejkendősök előnyben részesülhetnek az állami munkahelyek megszerzésében.

Tartani a török emberektől nem kell. Érkezésemkor mindenki három dologra hívta fel a figyelmet. Figyeljek nagyon a táskámra (mindig mindenhol), ügyeljek a közlekedésre, és hogy sötétedés után ne mászkáljak egyedül az utcán. Ezek azt hiszem olyan dolgok, amiket minden országban elmondanak az ember lányának. Ügyeltem is ezekre, de előfordult, hogy késő este egyedül voltam. Nem éreztem ezt veszélyesebbnek, mint itthon.

Az lányok öltözködése divatos, ami számukra nem is nehéz, hiszen mindenhol lehet jó és olcsó

ruhákat kapni. Nem hordanak azonban hasvillantós polókat és extra mini szoknyákat. A kendősökre jellemző, hogy az arcukon meg a kezükön kívül nem nagyon látszik ki belőlük semmi, mégis nagyon szépen fel tudnak öltözni. Sok lányon láttam piros körömlakkot, és erős sminket. A fiúk is normálisan öltöznek, bár nekik kicsit nehezebb jó ruhákat találni.

Munka, nyelviskola

Én egy könyvkötő cégnél dolgoztam. Eleinte 8 órában, majd a török nyelvi leckék miatt csak 4 órában. Magával a munkával nem untatnék senkit, de az elmondható, hogy nagyon lazán állnak a munkához is. Itt is nagy az összetartás, együtt étkeznek, jóban vannak. Velem is nagyon kedvesek voltak, egy rossz szavam nem lehet rájuk.

Törökül is elkezdtem tanulni, mert a munkahelyen kevesen beszéltek jól angolul. 2 hónapig, napi 4 órában jártam nyelviskolába. Én a TÖMER-t választottam, mert mindenki ezt ajánlotta. Itt 12 szint van, 4 alap, 4 közép és 4 haladó szint. Minden szint egy hónap (de lehetett volna 2 havi meg hétvégi kurzust is választani). Én így 2 alap szintet végeztem. Komoly vizsga volt a hónap végé. Az iskola amúgy jó, az oktatás is megfelelő, sok papírt adnak kiegészítésnek. Az ára sem olyan véres, mert sok mindenre engedményt adnak (török rokon, Erasmus, tanuló

stb). Egy hónapra 190 Eurot kellett fizetnem.

Maga a török nyelv meg érdekes. Én megszerettem. Ők is ragokat használnak mint mi, csak ők mind típusú szófaj mögé berakják őket. Sok a közös szó is, mint a padlízsan, aszfalt, szakáll, popó (mint fenék). Valamint sok a hasonló szó is. A törökök amúgy váltig állítják, hogy a magyarok rokonságban állnak velük, és nagyon szeretik a magyarokat.

Isztambuli magyar konzulátus

Érdeemes kiérkezéskor írni a konzulnak, hogy egy darabig isztambuli lakosok leszünk. Ezzel felkerülünk egy levelezési listára, amin keresztül értesülhetünk az isztambuli magyar programokról. A konzult volt szerencsém élőben is megismerni a népszavazás alkalmával. Többek között neki köszönhetem hogy részt vehettem a 48as forradalom megemlékezésén és megismerhettem más magyar Erasmusost Isztambulban. Nagyon kedves és segítőkész ember.

Időjárás - képekben

Végszó

Én nagyon jól éreztem magam kint, sok barátom lett. Mindenkinek csak ajánlani tudom, ha meg szeretne ismerni egy más, de mégsem annyira idegen kultúrát, ahol még fontosak az emberi kapcsolatok. Nagyon köszönöm a lehetőséget, a sok segítséget és támogatást.

Ha bárkinek kérdése van, keressen bátran: mariann.miklos@gmail.com

